СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVI. Ч. 280. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 2-го ГРУДНЯ 1948. No. 280. JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, DECEMBER 2, 1948. VOL. LVI.

ТРИ ЦЕНТИ в Зл. Д. Америки; ПЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном. Тел. „Свободи": BErgen 4-0807, 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. THREE CENTS in the United States; FIVE CENTS Elsewhere

РЕОРГАНІЗАЦІЯ ФЕДЕРАЛЬНИХ БЮР НА ПІДСТАВІ ПЛЯНУ ГУВЕРА

Вашингтон, 30 листопада. — Колишній президент Герберт Гувер, дістав одобрення від президента Трумана на злуку 60 різнородних адміністраційних агенцій в одну установу на підставі пляну, над яким працювала під його головством Федеральна Комісія Реорганізації Уряду. Нова агенція буде називатися „Адміністраційні Услуги" Вона обійме такі праці, як закупно канцелярійних приборів, збирання інформацій, статистики, видавання брошур, адміністрацію будинків і т.п. Новим пляном не обняті ніякі дотеперішні обовязки самого президента, бо комісія не мала доручення над ними застановлятися. Гувер твердить, що консолідація 60 різнородних бюр заощадить урядові видатків на 3 більйони долярів. Від часу, коли Гувер покинув становище президента, в 1933 р., видатки адміністрації зросли з 4 більйонів на 40 більйонів долярів, а адміністраційний персонал збільшився з 500,000 осіб на 2,100,000. Тому тепер прийшла пора на реорганізацію, каже Гувер.

ПРЕЗИДЕНТ ЗА СЛІДСТВО НАД ЛАБИСТАМИ.

Вашингтон. — Президент Труман виявив свою згоду на переведення слідства над постійним тиском на конгресменів в кулоарах, звісних під іменем „лабі". Слідство має бути переведене найближчим конгресом, щоб „уздоровити відносини". Вже підчас передвиборчої кампанії Труман звертав увагу на могутню силу лабистів, яку втримують великі підприємства для спонукання конгресменів голосувати по лінії їхніх інтересів при ухвалюванні законів. Найбільша незалежна юнія, Міжнародне Товариство Машиністів, було головним чинником до започаткуванням слідства.

ДВА „ЗАПРЯГИ" НА КОНГРЕСІ АМЕРИКАНСЬКОГО ПРОМИСЛУ.

Ню Йорк. — Від середи до пятниці біжучого тижня буде тривати Конгрес Американського Промислу, скликаний Краєвим Товариством Виробників. Головною темою конгресу є „Запряг уряду з працедавцями„ робітниками й публикою", про який виголосить реферат Пол Гофман, теперішній Адміністратор Економічної Кооперації. Крім нього виголосить реферат віцепрезидент Американської Федерації Праці, Метю Вол, на закінчення буде реферат секретаря торгівлі, Чарлса Соєра, під заг. „Запряг для добробуту". Тому, що підчас передвиборчої агітації Товариство Виробників попадало часто під критику демократичних промовців, наради Промислового Конгресу викликали заінтересування.

ЧИСЛО СТРАЙКІВ У ЖОВТНІ ЗМЕНШИЛОСЯ.

Вашингтон. — Бюро Робітничої Статистики оприлюднює звіт з страйкового руху в жовтні. Показується, що в тому місяці було в Злучених Державах 240 страйків, у яких заперестали працю 110,000 робітників, при чім страчено 2,000,000 днів праці. У вересні було 250 страйкув з 160,000 робітників і стратою 2,400,000 днів праці.

900,000,000 ДОЛЯРІВ НА БУДОВУ ШЛЯХІВ У НЮ ЙОРКУ.

Ню Йорк. — Рада транспортації призначила $900,000,000 на розбудову підземної залізниці попід Другу Евеню і на інші шляхи в місті. Розбудова має тривати 6 років, а на її сфінансування місто затягне позичку за одобренням стейтової легіслативи. Крім того місто має затягнути позичку на шпиталі в сумі $150,000,000.

ЛІТАКИ ОСІДАЮТЬ ПРИ УЖИТТІ ГАМУЛЬЦЯ.

Калдвел, Н. Дж. — Чотиремоторовий літак злетів з висоти 15,000 стіп впродовж півтори мінути, коли пілот пустив пропелери в противну сторону. Це сталося у віддалі 4 милі від майдану, на якім літак мав осісти. Цей спосіб осідання ділає як гамулець при автах і робить велику прислугу для летунства, бо значно скорочує час полету.

СОБОР УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ В АМЕРИЦІ.

Алентавн, Па. — Старанням українського православного єпископа Богдана і Передсоборної Комісії Консисторії, скликується на день 8 грудня 1948 р. Надзвичайний Собор Української Православної Церкви в Америці до української православної церкви Пресв. Богородиці в Алентавн. Собор скликають з доручення нововибраного царгородського патріярха Атенагораса, заки він ще виїде на своє становище до Істанбулу. Зазив до прислання делегатів на собор підписали: Прот. Андрій Іванишин — голова, прот. Григорій Хомицький — секретар, прот. Іван Гундяк — референт Передсоборної Комісії.

КАРТКИ ДЛЯ ПОВІТРЯНОЇ ПОШТИ.

Ню Йорку. — За звідомленням поштового уряду будуть введені з днем 11 січня 1949 р. картки для повітряної пошти. Вони будуть коштувати 4 центи, а їх величина буде така, як звичайної листівки. У горішнім правім розі буде видрукуваний американський орел.

ЗМЕНШАЮТЬ ЧИСЛО РЕКРУТІВ У СІЧНІ.

Вашингтон. — Команда армії зменшила число рекрутів на місяць січень з 20,000 до 10,000, а в лютім до 5,000 голов. Це сталося тому, що президент Труман згодився на військовий бюджет тільки до висоти 15 більйонів долярів, отже не стане гроша на втримання більшого числа вояків.

СЕКРЕТАР МАРШАЛ У ШПИТАЛІ.

Вашингтон. — Секретар стейту Джордж К. Маршал пішов на кілька днів до шпиталю Волтер Рід, щоб піддатися основним лікарським оглядинам. Негайно з цею вісткою появилися поголоски що Маршал дальше приготовляється до резигнації зі свого становища на випадок, колиб оглядини випали некорисно.

Монс. Сванстром проти названня скитальників про-націстами

Вашингтон, 30 листопада. — На зібранні Краєвої Католицької Ради для Розселення в готелі Мейфлавер, директор цієї установи, монсіньор Едвард Сванстром поставив резолюцію з наклеймуванням тих осіб, які називають імігрантів зо скитальщини про - націстами. На пресовій конференції він сказав, що при кампанії клевети людям іде про те, щоб знівечити цілу програму переселення европейських переміщених людей. Монсіньор Сванстром радив критикам приглянутися імігрантам при висіданні, щоб переконатися, що це дуже гарні люди. Він теж виявив, що досі прибуло 1,600 імігрантів на підставі нового закона. Їх розміщено в 30 стейтах і всюди вони зробили найкраще враження. На 1,000 католиків, які приїхали двома транспортами, тільки дві родини треба було вислати на інші адреси, ніж вони приїхали, а це над сподівання ліпше ніж було передбачуване. В резолюції поставлено домагання, щоб подбати про збільшення числа жидів при допусканні імігрантів і щоб дальше вести акцію за підписуванням декларацій на мешкання й працю.

На зібранні виявлено, що від травня буде можна надіятися приїзду по 10,000 імігрантів місячно і що найближчий транспорт з 800 скитальниками з Бремергафен, у Німеччині, виїде 11 грудня, а приїде до Ню Йорку 20 або 21 грудня. Другий транспорт приїде до Бостону 23 або 24 грудня.

Приявний на нарадах член федеральної Комісії для Здепласованих Осіб, Едвард О'Коннор, ствердив, що причиною припізнення транспортів з іміграції є непідготованість уряду і що уряд хоче зажадати від нового конгресу фондів на збільшення штабу працівників при обслузі скитальників як в Европі, так і при висіданні в Америці.

ГОФМАН ВИБИРАЄТЬСЯ В ІНСПЕКЦІЙНУ ПОДОРОЖ ПО СВІТІ.

Вашингтон. — Вже в суботу виїде Адміністратор Економічної Кооперації, Пол Гофман, в подорож до Европи, Китаю й інших країн, щоб на місці переконатися) як діє Плян Маршала. Гофман виїде наперед до Лондону, звідти до Китаю, Кореї й Японії й верне домів через Сан Франсиско 20 грудня.

Тому, що пані Чіянг-Кай-Шек приїздить до Вашингтону в сересуд з Сан Франсиско, Гофман буде ще мати нагоду відбути з нею конференцію про положення в Китаю.

АПЕЛЯЦІЙНИЙ СУД КАНАДИ ПОТВЕРДИВ ПРИСУД НА СОВЄТСЬКОГО ШПИГА.

Монтреал, Канада. — Апеляційний суд потвердив присуд на канадського хеміка, д-ра Реймонда Боера, засудженого за шпигунство в користь Совєтів на підставі розкрить урядовця совєтської амбасади, Ігоря Ґузенка. Боер був засуджений минулого грудня на 2 роки тюрми. Він заявив, що відкликається до Верховного Суду Канади. Він признався на суді, що співпрацював з совєтським агентом Фредом Розом, який відсиджує кару тюрми 6 років.

ЗАВІШЕНО КОНСТИТУЦІЙНІ ВОЛЬНОСТІ В ҐВАТЕМАЛІ.

Ґватемаля. — Президент Хуан Хозе Аверало завісив конституційні гарантії на протяг 30 днів після наради з кабінетом. У республиці відкрито заговір для насильного скинення уряду, підготований „чужинними дикваторськими режімами", одначе президент не назвав цих режімів по імені.

БРИТАНІЯ ПІДДЕРЖУЄ АМЕРИКАНСЬКІ ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ПАЛЕСТИНИ

Париж, 1 грудня. — Британський уряд предложив вчора Політичному Комітетові Генеральної Асамблеї О. Д. нову резолюцію в справі остаточного полагодження проблеми Палестини. Британія цим разом зревідувала своє дотеперішне становище в цій справі, головно щодо провінції Неґеб, якої раніше не хотіла признати Ізраїлеві. Нова британська резолюція, базована на двох попередніх, не виключає вже розгляду справи на базі пляну Бернадотта і повністю приймає зголошені американські поправки і пропозиції.

Вирок смерти на вояків У. П. А. в Чехословаччині

ДРАМАТИЧНИЙ ПЕРЕБІГ І ЗАКІНЧЕННЯ БОЛЬШЕВИЦЬКОГО „СУДУ" НАД УКРАЇНСЬКИМИ БОРЦЯМИ ЗА ВОЛЮ.

(Власна кореспонденція „Свободи").

Братислава, Чехословаччина, 29 листопада. — Чехословацький державний суд в Братиславі, під проводом віцепрезидента юстиції д-ра Бедрни, проголосив сьогодні ввечорі вирок у першому процесі проти взятих в полон вояків Української Повстанської Армії. Усіх чотирьох підсудних: 25-літнього Івана Кліща-Бізона, 34-літнього Павла Лесняка-Зірку, 34-літнього Миколу Маслюха-Хмару і 35-літнього Василя Рибку-Василя засуджено на кару смерти через повішення. Усі підсудні зголосили відклик від вироку.

Перші два дні судового процесу проти цих чотирьох вояків Української Повстанчої Армії були виповнені зізнаннями підсудних. Усі підсудні, не зважаючи на всі свої переживання і тортури, держались гідно, обороняючи насамперед честь української визвольної боротьби. Тільки нерви Миколи Маслюха не видержали цего останнього судового знущання над ним. Під кінець розправи він кілька разів розплакався, а після проголошення вироку він зімлів.

Іван Кліщ зізнав, що він, як вояк Української Повстанчої Армії, виконував накази свого командування, які — по його думці — ніколи не були злі. Проти окупантів своєї батьківщини він борвся з переконання і стріляв та вбивав не людей, але ворогів. Ані вояки його відділу, ані він сам ніколи не зробили найменшої кривди цивільному населенню, але навпаки, вони як і де могли допомагали і захищали всіх людей перед кривдами від ворогів. До УПА він вступив добровольцем, дезертируючи зі совєтської армії на Буковині. Убитий ним надстражмайстер СНБ, Матей Штепіта, не був мирним „збирачем грибів", як це сказано в акті обвинувачення, але разом з другим стражником творив стежу. Оба були озброєні в автомати і револьвери. Побачивши озброєних українських вояків, один стражник утік, а другий, Штепіта, відмовився скласти зброю. В інтересі безпеки свого відділу та для промощення собі шляху для виконання наказу свого командування, Кліщ був змушений убити свого противника, після правила „як не я тебе, то ти мене".

Ідентичні зізнання склали теж Лещук і Рибка. Маслюх зізнав, що до УПА він вступив добровольцем вже в 1945 році та після демобілізації зі совєтської армії, розвіваючи цим большевицьку легенду, мовляв, до УПА належать тільки „німецькі недобитки, фашисти" і т. п.

Вже в першому дні розправи виявилося недвозначно, що її головним керівником був прокурор д-р Феєш, що всіляко намагався надати процесові відповідного „напрямку". Він засипав підсудних, головно Івана Кліща, градом тенденційно-пропагандивних запитань, намагаючись дістати признання, мовляв відділи УПА на Словаччині виконують накази якогось українського комітету в місті Лінц в американській зоні Австрії, що УПА дістає активну допомогу від католицького духовенства та від словацької інтеліґенції і т. п. Всі чотири підсудні рішучо заперечили ці запити, стверджуючи, що їм про це нічого не відомо.

В останньому дні розправи, дня 20 листопада, від самого рана зізнавали т. зв. „військові і політичні знавці" української справи. Вони заявили, що Українська Повстанча Армія була створена в 1941 році з Українського Легіону, але її властивого початку треба шукати в збройній організації „Січ" з 1938 року. В дальшому УПА — по їх думці — доповнювалася з рядів української міліції за час німецької окупації та з рядів Української Дивізії „Галичина". На Словаччині УПА дістає фінансову та іншу допомогу від греко-католицьких парафій і манастирів. „Знавці" в дальшому твердили, що УПА воює проти всіх „народно-демократичних режімів в Східній Европі", дожидаючи нової війни і тому вона є спільним ворогом всіх східно-европейських країн. Кінцевою ціллю УПА — по думці цих „знавців" — є створення національної імперіялістичної української держави, що була б на послугах Америки і Англії.

Після зізнань експертів, слово забрав прокуратор д-р Фаеш. Він твердив, що УПА має на сумлінню дуже багато жертв з рядів народної демократії та щирих приятелів Совєтського Союзу і визнавців

(Докінчення на стор. 4-тій).

СОВЄТИ СТВОРИЛИ ОКРЕМЕ УПРАВЛІННЯ В БЕРЛІНІ

Берлін, 1 грудня. — Заохочені і піддержані совєтськими окупаційними властями, берлінські комуністи вчора в совєтському секторі створили своє окреме управління з претенсіями до цілого Берліна. Тим самим поділ Берліна став довершеним фактом, власне тоді, як представник невтральних в Раді Безпеки, аргентинський міністер закордонних справ д-р Брамуґлія, заповів „новий плян" полагодження берлінського спору та напередодні виборів в західних секторах міста, що мають відбутися в найблищу неділю. Комуністичне управління міста створено на зібранні комуністичного „демократичного бльоку" в будинку місцевого оперного театру, тоді як зігнаних зі совєтської зони біля 100,000 „робітників" апатично „демонстрували" в користь того управління на одній з головних вулиць міста. Новостворене комуністичне управління міста своєю владою сягає тільки до межі совєтського сектора, бо легальний німецький уряд міста, як і західні окупаційні власті його не признають і проти цего чергового совєтського замаху на Берлін гостро протестують. З відповідальних американських кол заявили, що останній совєтський крок з окремим управлінням не залишає вже ніяких сумнівів щодо справжніх совєтських інтенцій в Берліні та остаточно розвіває останні надії на мирне полагодження берлінського спору, як це намагались досягнути невтральні члени Ради Безпеки. Комуністи на своєму зібранні, ігноруючи існуючий стан та міжнародно-правні зобов'язання, вибрали свого посадника міста, що ним став син померлого президента Ваймарської республіки, Фрідріх Еберт. Він є посадником тільки совєтського сектора. Вибраний діючий посадник міста, д-р Фердінанд Фріденбурґ, як теж західні окупаційні власті відмовилися визнати будь-яку владу Еберта. Американський військовий губернатор Німеччини, ген. Л. Д. Клей, написав до совєтського губернатора, маршала Соколовського, листа, стверджуючи нелаґальність новостановленого комуністичного управління та протестуючи проти цеї совєтської акції. Останні події в Берліні ще більше загострюють зв'язаний з цим міжнародний конфлікт.

БЕЗВИГЛЯДНІСТЬ "ПЛЯНУ БРАМУҐЛІЯ".

Париж, 1 грудня. — Рівночасно зі спробою комуністичного перевороту в Берліні, аргентинський представник в Раді Безпеки, д-р Брамуґлія, дав деякі дальші вияснення до свого пляну щодо полагодження великодержавного спору за Берлін. Він в дальцому піддержує свій плян та пропонує негайне створення невтральної комісії, яка спробувала б перевести його в життя, іменно встановила способи і засоби для введення в Берліні одної совєтської валюти під чотиродержавною контролею, з рівночасним перерванням совєтської бльокади міста. Західні союзники прийняли пропозиції Брамуґлі, але виявляється, що Совєти погодилися на неї тільки „прінціпово", застерігаючи собі всілякі "поправки". Це, рівночасно з останніми подіями в самому Берліні, розвіває і ці останні надії на полагодження спору.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ПЛЯН ПРОТИ ВІДРОДЖЕННЯ НІМЕЦЬКОГО МІЛІТАРИЗМУ.

Фракфурт над Майном, 1 грудня. — Рівночасно з підготовкою т. зв. окупаційного статуту для західної Німеччини, що передбачує широке німецьке самоуправління, як переходовий стан до мирного договору, американський губернатор ген. Л. Д. Клей приготовив рівночасно проєкт окремого договору західних союзників, що мав би бути гарантією перед відродженням німецького мілітаризму. Плян на якого в основному вже погодилися Вританія і Франція, буде ще подрібно обговорений західними губернаторами на найблищому засіданні в дні 16 грудня.

ПРОБЛЕМА ТРЕТЬОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ НА НАРАДАХ ІТАЛІЙСЬКОГО ПАРЛЯМЕНТУ.

Рим, 1 грудня. — Італійські ліві партії почали свою „зимову кампанію" проти теперішнього християнсько-демократичного уряду виступом представника лівих соціялістів, бувшого міністра закордонних справ, Пієтра Ненні. Протягом двогодинної промови в парляменті він гостро критикував закордонну політику теперішнього уряду, що зв'язував Італію зі західними союзниками і тому, по думці Ненні, втягнув Італію в неминучу третю світову війну.

ПРОГРАМА БЕЛЬГІЙСЬКОГО УРЯДУ.

Брюсель, Бельгія, 1 грудня. — Премієр Поль-Генрі Спаак вияснив вчора в парляменті програму новоствореного ним бельгійського уряду. Свою увагу Спаак сконцентрував головно на внутрішніх справах, як відношення між головою держави, урядом і парляментом, що належить до проблеми остаточного оформлення монархії, а дальше на справах праці, церкви і школи і т. п. Новий уряд має в парляменті піддержку 69 послів соціялістичної та 92 християнської партій. В опозиції є 17 лібералів, 23 комуністів та один незалежний.

ВИШИНСЬКИЙ В СПРАВІ ВЕТА.

Париж, 1 грудня. — Совєтський представник в О.Д. Андрей Вишинський, заявив вчора в Політичному Комітеті, що ООД „не пережила б одного дня", якщоб скасовано, або бодай обмежено великодержавне право вета. При цій нагоді Вишинський обвинувачував західних союзників, мовляв вони свідомо змагають до розбиття цеї міжнародної організації.

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сіті і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$2.75	Three months	$2.75

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582.

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ПЕКУЧА ПРОБЛЕМА: РЯТУВАННЯ КИТАЮ

Що було б, коли б так Китай опинився в большевицьких руках? Це питання турбує нині Америку більше, ніж будь-яке інше; воно непокоїть цілий демократичний світ. Інакше й бути не може, коли вдуматись, що Москва може тепер легко поширити свої впливи це на яких пів більйона людей, знеможених довголітніми домашніми війнами, здеморалізованих цілковитою анархією, голодних, обдертих і здебільша темних. Чи ж це не ідеальний матеріял для комуністичної пропаґанди і московської агресії? Тому і не диво, що комуністичні ватажки в Китаю, підтримувані Москвою, перемагають і цілий Китай готов опинитись у їхніх руках.

З цього виходить, що вже вибила дванадцята година і демократичному світові не можна далі відтягати справи, а братись за негайний порятунок Китаю від комуністичної потопи. Саме з благанням негайного порятунку прибуває до Америки дружина Чіянґ Кай Шека, президента Китаю.

Мадам Чіянґ Кай Шек, як її популярно титулують, є тут добре відомою з особистого чару, жіночої краси та високої інтелігенції. Вихована в Америці на зразках західно-християнської культури, вона знає добре захід і розуміє демократію. Вона повинна би, очевидно, теж добре знати свій рідний Китай, хоч її в Китаю вважають певні кола „чужинкою".

Мадам Чіянґ Кай Шек, перебуваючи в Америці в часі адміністрації Рузвелта, тішилась великим довір'ям у Білому Домі й багато зробила для Китаю завдяки свому дипломатичному хистові й розумним промовам на різних публичних виступах. Тепер можливо захоче те саме робити, але застане вже іншу атмосферу. Це тому, що допомога, яку діставав досі Китай з Америки, теж і завдяки її впливам, Китаєві, як виявляється, не помогла, а може й пошкодила, бо допомогла втримувати штучно диктаторський режім генералісимуса Чіянґ Кай Шека, який досі не зумів собі здобути довір'я у масах, ні не перевів навіть тих демократичних реформ, яких вимагала Америка, даючи допомогу. Сам „генералісимус", як каже сенатор Там Конелі, носить високий військовий титул, але на фронті його не видно, хоч повинен би бути і своєю присутністю піднімати мораль вояків. Ні не видно його зусиль рятування рідного краю власними силами і засобами, бо ж сам він вдержується головно допомогою з Америки. Ця характеристика Чіянґ Кай Шека походить від особи, яка по новім році буде головою Сенатського комітету для закордонних справ, себто від сенатора Конелі, який не дуже одушевлений новою місією Мадам Чіянґ Кай Шек.

Рятування Китаю не може одначе зійти до критики минулого й ствердження факту, що допомога пішла в руки реакціонерів, коли Москва посягає по цілий Китай, а то й цілу Азію, а тим самим стає великою небезпекою для Америки. Розглядаючи цю проблему з чисто американського інтересу, муситься прийти до переконання, що Китай треба рятувати. Але це така велика і знищена країна, що навіть якби Америка перестала допомагати Европі, а всю допомогу звернула в бік Китаю, то й це Китаю не врятувало б. Китай потребує в першу чергу нових, патріотичних і справді демократичних сил у проводі. Мадам Чіянґ Кай Шек тих сил не представляє і тому не витають її тим разом з таким одушевленням, як її витали за Рузвелта, коли вона уявляла собою надію на новий, вільний і демократичний Китай.

Суспільне забезпечення

Дванадцятьлітній досвід з суспільним забезпеченням виказав його благодаті. Це слідно по тім, що тепер уже кожен робітник хоче мати пенсію на старість без огляду, як висока ця пенсія не була б. Президент Труман ще за попереднього конгресу вийшов з заявою, що теперішня пенсія не вистарчальна, бо від часу, як вона ввійшла в життя, господарські відносини в Америці змінились на некористь забезпечених людей.

Саме тепер появилися вісті, що федеральний уряд вже підготовив пляни для доповнення суспільного забезпечення в двох напрямках. Перше, щоб забезпечені особи діставали більші виплати з фонду суспільного забезпечення на випадок недуги, безробіття й старости. Друге, щоб суспільним забезпеченням були обняті й такі особи, які досі не мають забезпечення.

З дотеперішньої практики виявляється, що пересічна місячна пенсія на старість, тобто для людей, що покінчили 65 літ життя, виносить $25.17. Хто тільки перечитає цю цифру, то хіба засміється, бо ж знає, що така сума під теперішню пору не вистачає навіть на тижневий прожиток одної особи. Тільки деякі люди мають право до $45 місячної пенсії. Коли ухвалювали закон, тоді не було думки, щоб кожна забезпечена людина мала жити тільки з пенсії. Як самостійний бизнесмен - робітник, так і американський робітник в Америці звичайно дбає, щоби мати обезпеченеву полісу та скласти якусь готівку в банку або набути якийсь маєток — хатину, огород, цінні папери. Усе це — на „чорну годину". Отже такий маєток з додатком старечої пенсії мав би вистачити на прожиток людини. Коли ж і це не вистачало б, тоді людина може ще внести прохання до місцевих властей, щоб йому допомогли до прожитку з прилюдних фондів — „риліф". За обчисленням показується, що один на десять пенсіонованих людей дістає допомогу на прожиток з так званого „риліфу". Як високий цей додаток, показується з звітів різних стейтів. У стейті Ню Йорк дістають потребуючі спенсіоновані робітники двічі тільки допомоги, що дає їм пенсія, а в стейті Колорадо додають спенсіонованим тричі тільки, що приносить пенсія.

Це вказує, що старий, безпомічний чоловік має куди звернутися за допомогою, коли зайде вже крайня потреба.

Коли на десять управнених до пенсії тільки один голоситься за неї, то це значить, що люди не радо йдуть на пенсію, а волять жити дальше з своєї праці. Зі статистики показується, що на кожних десять людей, які пішли на пенсію, є знов одинадцять таких, що не хочуть іти на „ласкавий хліб" по 65 році життя і далі працюють.

Це добрий знак — одначе як довго це потриває? Коли тепер кошти життя зросли на 75% в порівнанні з часом з-перед 12 років, коли то ухвалювали суспільне забезпечення, то треба прийти до висновку, що постаріла людина не зможе на довший час заробити своїми силами на прожиток і треба йому буде прийти з допомогою. Це й причина, чому уряд приспішує підвищення забезпечення на 100%.

В плянї є теж пропозиція, щоб робітник міг платити на більше забезпечення ніж платить досі. Тепер можна платити за обезпечення від річної платні тільки до висоти $3,000; в новім пляні можна буде платити за обезпечення від річної платні до $4,000. Відповідно до того, як довго платить робітник доплату на суспільне забезпечення, він буде діставати старечу пенсію. Отже за новою пропозицією пересічна пенсія може дійти до $50, а в поодиноких випадках далеко вище. Щоб обрахувати, кільки пенсії має дістати робітник по скінченім 65 році життя, на це треба мати не тільки точні інформації про число літ праці, але теж і про висоту платні. Тому кожен, кому вже зближається час пенсії, тобто кінець 65 року життя, хай заздалегідь зголоситься з своєю карткою суспільного забезпечення до федерального бюра, а там йому обрахують, кільки пенсії він має діставати на підставі літ праці й висоти заробітної платні. Значить ні, людина може сама для себе рішати, чи виплатиться їй дальше працювати, чи може лінше піти на пенсію.

Стареча пенсія це не ласка, а правно придбаний маєток людини для себе, жінки і своїх малолітних дітей. Вона людині належиться і так треба цю справу розуміти.

Микола Чубатий.

Торги за основні права людини

Чартер Обєднаних Держав вже існує понад три роки. У вступній частині до того міжнародного документу була висказана віра 51 націй членів-основників „в основні права людини". Таку віру з переконання висказували демократичні держави, бо в них основні права людини є річю самозрозумілою. Таку саму віру в основні права людини облудно виповідала Советська Росія та її перший сателіт на терені Обєднаних Держав — Україна, репрезентована московським ставлеником Мануїльським. Кожен ознайомлений зі Советськими правами та зі советською дійсністю розумів, що віра Советів в основні права людини є звичайним цинізмом, бо ж людина в Советах немає забезпечених ніяких основних прав людини, а здана виключно на самоволю комісарів. Та західний світ тоді ще доживав медові місяці зі своїм східним „демократичним" союзником та вірив в ці облудні слова висланників Кремля. Опрацювання чартеру тих основних прав людини що мають бути загарантовані міжнародною умовою і обовязувати кожну державу в цілому світі, піднялася окрема комісія під головуванням пані Елінори Рузвелт, вдови по президенті Рузвелті. Комісія ця працює вже понад два роки та не може закінчити праці. Причиною того загальмування праці є Совети та їх сателіти, які „висказавши свою віру в права людини", все роблять, щоб основні права людини не стали міжнародним законом. Зрештою коли б вони й стали міжнародним законом, в Советах ніщо не зміниться.

Окрема правна комісія займається спеціяльною справою, що негайно по першій війні стала пекучою, а саме справою винищування рас, національних груп та релігій. Таке винищування цілих рас, народів та релігій назвали з латинська „дженосайд". Безпосередною причиною, чому органи Обєднаних Держав зайнялися цею справою були свіжі ще в памяті мор̀ди Гітлера, якими він думав винищувати цілі раси, щоб так мати більше місця для німецької раси „панів". Та ке дикунство вже не мало би більше мати місця в світі.

Здавалося б справа ясна. Як не вільно вбивати людини, то тим більше не вільно винищувати цілі народи, чи політичні та релігійні збірноти. Та справа ця не є такою ясною для Советів та їх сателітів. Проти ухвалення статуту про охорону рас і національних та релігійних груп Совети ведуть постійну опозицію. Причина тої опозиції в цім, що Совети розуміють, що вони по закону повинні б перші станути перед міжнародним трибуналом, що мав би осудити їх винищування цілих народів та релігій. Тому саме міжнародний закон про охорону рас, народів та релігій вони зводять до спору за поодинокі слова й уступи. Усе це трагічне й комічне.

(Докінчення на стор. 3-тій).

Еспанський фактор в міжнародній політиці

Від деякого часу в світовій пресі взагалі, а в американській зокрема, заторкується знову проблему Еспанії, як одного з факторів міжнародної політики. Докищо, цей фактор видвигається головно в пасивному розумінні, отже можливість використання Еспанії як військової бази в евентуальній війні між Сходом і Заходом за Европу, але при цьому не переочується теж ролі, яку мігби в цьому відіграти еспанський нарід.

Після засуду еспанського режіму в попередній сесії Генеральної Асамблеї О.Д. та відкликання з Мадриду голов дипломатичних місій союзних націй, справа Еспанії знову конкретно виринула після недавніх відвідин та конференції з ген. Франком американських конгресменів з військового комітету. Після того Еспанію відвідали цілий ряд інших американських політичних подорожних і наостанці знову шістьох конгресменів зі згаданого комітету та кількох зв'язкових офіцерів.

На тему включення Еспанії в міжнародну політику появилося кілька офіціяльних та пів-офіціяльних заяв. Бувший голова Краєвого Демократичного Комітету, Фарлі, висловився недвозначно в користь наладнання амер. - еспанських стосунків, а генерал Франко зі свого боку додав, що 200,000,000 долярів американської допомоги могли б бути вистачальним „стартом" під цим оглядом. Справа відразу зустрілася з численними „за" і „проти" і вона продовжує „крутитися". Аргументи „проти" скеровані виключно проти теперішнього режиму ген. Франка і його самого. Їх видвигається головно з боку французьких соціялістів і британських лейбуристів, що мають свої застереження з ідеологічних мотивів. „Реальні" політики стверджують тільки факт, що Франко держиться при владі кріпко, що около 120,000 його політичних противників сидить в Івановій та що Еспанія є без сумніву протикомуністична. Це одне. Друге — хоронена Піренеями від розточеної большевицькою гангреною Европи та оточена морями еспанська територія уміщається до заходу прекрасними можливостями різноманітних баз. Около мільйона еспанських „сольдадос" як і еспанських невикористаних господарських ресурсів, включно з наявністю покладів урану, з черги не можна переочувати. У зв'язку з цим усім не від речі буде познайомитись загальниково теж зі самим положенням в Еспанії та з наставленням еспанського народу.

Усі ті, що пишуть чи говорять про Еспанію, поповнюють одну кардинальну помилку: вони підходять та оцінюють Еспанію „нормальними" міжнародними, чи своїми власними категоріями. На ділі все це до Еспанії не підходить. Еспанія є сама для себе і сама собі. Еспанці самі не вважають себе ані европейцями, ані „білим муринами" — як це їх часом злобно характеризують їх французькі сусіди. Вони є собі прямо еспанцями і всі інші, навіть найблищі сусіди, це для них „екельйос" — тамті. До всіх „тамтих" еспанець ставиться з більшою або меншою зневагою, але в глибині душі більшість з них сама бажала б собі бути „тамтими", „екстранхерами" — чужинцями. Проте, прислів'я „гордий, як еспанець" — має своє найповніше виправдання. Звичайно, прояви цеї гордости є теж інші, як „в людей" і еспанець залишиться „гордим, як еспанець" навіть тоді, як він на вулиці простягає руку по милостиню „ради Бога". Інше діло, що еспанець має чимало причин гордитися, звичайно, не сьогоднішнім, але минулим. Старенький провідник в Ескоріялі біля Мадриду кожного дня з іскрою в оці повторює, що „десде еста меса Філіпе ель Сеґундо домінаба ель мундо", мовляв, від цего стола Филип Другий панував над світом. Але ціла слава еспанських конкістадорів сьогодні ще тільки в музеях залишилася і навіть еспанські заморські країни, за деякими тільки вийнятками, цілком перестановилися у відношенні до своєї европейської „мадрепатрії". Проте, поняття „Гіспанідад" має своє значення, що його теж не легковажиться в міжнародних політичних міркуваннях.

Як йдеться про сьогоднішній режим в Еспанії, він без сумніву є „своєрідний". Це з досить великою точністю підхопили американські кореспонденти, зі Солцберґером з Н. Й. Таймсу на чолі. Вони стверджують, що в Еспанії сьогодні є диктатура, бо вона справді є, але це цілком „своєрідна" диктатура, що витворилася в синтезі традиційної еспанської монократії та досвіду новітніх диктатур і на тлі загально відомого еспанського анархізму. Тільки ігнорант еспанських відносин та Еспанії взагалі може порівнювати сьогоднішню еспанську диктатуру та еспанський режім з

(Докінчення на стор. 3-тій).

М. Брадович.

ЧУЖИНОЮ

24)

— „Княгиня" себе визначною акторкою в ніякім разі не показала, та й цілий плян пірвати мене було очевидно укладено поспішно й тому не дуже спритно. Уяви собі, „княгиня" кличе мене до себе, запрошує з бюра до сусіднього сальонику, урядженого для інтимних побачень, поводиться зо мною як з приятелькою, починає скаржитися, що кельнерки її окрадають, запевняє одночасно, що знає мою порядність, і пропонує, досить несподівано, мені подвоїти мою платню, щоб я доглядала за іншими. Я звичайно ніби згодилась, дякуючи пересадно за її доброту. Балакаючи безупинно, щоб заховати своє поденервування, моя господиня приготувала сама дві філіжанки кави запевняючи, що це їй помогає проти болю голови, хоч звичайно вона пила лише чай. Але вона хотіла очевидно лікувати мою голову; бо стоячи спиною до мене вона кинула щось до одної з філіжанок, не гадаючи, що я побачу це в дзеркалі, поставила праворуч і подала потім мені. Я напружила свій розум, щоб уникнути кави з небезпечним додатком, хотіла просто перекинути філіжанку, але побоювалась наслідків фанаріотів. В цей момент задзвонив телефон в бюрі. Спонукана звичаєм „княгиня" скочила туди, пробурмотівши якусь зовсім не аристократичну лайку, вдарила слухавкою по телефону на столі і вбігла назад до сальонику з чарівною усмішкою на почервонілім від люті обличчю. Але запізно, я переставила вже філіжанки з блискавичною швидкістю. Ми випили каву майже одночасно; вона вибачилась і пішла знов до бюра й дала притишеним голосом якесь зарядження домовим телефоном, але я не потрібувала чути його, щоб знати, про що ходить. Вернувшись вона сіла біля мене на канапі, продовжуючи свою гіпочину балаканину. Помітивши, що їй робиться все тяжче говорити та що вона починає плести цілковиту нісенітницю, я почала удавати непереможну сонливість і примкнувши очі оперла голову на спинку канапи. Минуло кілька хвилин, протягом яких я стежила з-під примкнутих повік за нею. Я бачила, що вона чекала, щоб я заснула міцніше, але хитнулась як пяна і прилягла сама в противлежним кутку канапи. Я оглянула її широкою запоною, яку носять ще старі туркені, виключила електричне світло, вислизнула на коритар, дісталась непомічена ніким на вулицю і побігла до Кубовичів. Мені було не до сміху, а разом з тим мені згадувалось чомусь, як ми робили колись нечемні жарти з нелюбою учительською.

Марко не витримав і схопив її смішнючись в обійми, але випустив негайно, вибачаючись перед грубим англійцем, якому він перегородив прохід. Той покивав головою, усміхаючись і гадаючи, що натрапив на молодих, які відбувають свою подружню подорож, і він не дуже помилився.

— Дай спокій, Марку, запротестувала, сміючись Христя, ходім до переділу, треба потішити Меласю.

— Її вже потішає Дмитро, відповів Марко, прямуючи до їх спільного переділу й намагаючись втримати рівновагу, коли потяг хитався в швидкім бігу на закрутах.

Потішати Меласю справді не було потрібно; її очі, то робились вогкими, коли вона згадувала полишених батьків, то виблискували втіхою, коли коли звертались на товариша її подорожі і життя; ясність і тіні перелітали її обличчям, як хмарки у ясний вітряний весняний день.

Розмова молодих подорожніх то спалахувала, то пригасала, бо хотілось висловити багато думок не все повязаних між собою. До того ж спільна подорож обох пар провадила лише до ближчої спільної мети, якою була Генуя, де Носенко й Мелася мали прилучитися до групи українських емігрантів, що прибули до порту з Туреччини раніш їх і чекали на пароплав, яким мали вихати й італійські заробітчани до Аргентини та інших південно - американських республик.

Вступивши до переділу, Христя присіла до Меласі і обнявши за стан запитала, чи подорож виглядає так, як вона про неї мріяла. Усміхнувшись напів-тужливо, дівчина відповіла, що уявляла її собі з поворотом, але кращого подорожного товариства собі не бажала.

Христя запитала жартовливо, чи ця добра думка відноситься лише до Дмитра, чи й до інших, і дістала на це відповідь від почервонілої Меласі, що про самого Дмитра вона цього вже тому не сказала б, щоб не мав нагоди робитися зарозумілим.

— Ну, Дмитре, зажартував в свою чергу Марко, ви дістали добру виховавчиню. Але матріярхат буває у нас звичайно чинним звичайно лише доти, доки жінка зробиться матерію, бо потім він спрямовується головно на дітей, перед якими вона покликається дуже охоче на авторитет батька.

— Хто б міг думати, зауважив з удаваною поважністю Дмитро, що значний природній приріст українського населення походить з послуху чоловіків визволитися зпід матріярхату.

— Дайте спокій Меласі, вступилась Христя за молодшу приятельку, ми не визнаємо ніяких теорій в родиннім житті.

— І маєш слушність, Христю, згодився Марко, бо теорії належать до обсягу розуму, а не чуття.

— А я зрікаюсь назавжди всіх прав матріярхату, заявила Меласі з наровчитою урочистістю, яку рештки дитинности її вигляді робили ще більш комічною.

— Я дякую тобі сердечно за це, промовив не менш урочисто Дмитро, цілуючи в присутності інших лише її руки, прийнявши наче дитина не уважитиме собі ніколи наслідком протесту батька проти матріярхату.

(Дальше буде).

Тимчасові правила про допущення „Ді Пі"

Переселенча Комісія видала тимчасові правила щодо вписування, вибору, дослідження та допущення до Злучених Держав скитальців згідно з останнім законом, який увійшов в силу 25 червня цього року. В минулій статті була мова про правила, які регулюють вписування скитальців рідними, приятелями, будучими працедавцями та визнаними громадськими організаціями в Злучених Державах.

Тепер подаємо дальші кроки цілої процедури:

1. **Вибір аплікантів.** Наколи Переселенча Комісія у Вашингтоні задоволиться присланими до неї запевненнями про Ді Пі від рідних, чи приятелів, чи будучих працедавців, чи від визначних організацій, вона надішле затверджені копії до своїх представників закордоном. На основі тих запевнень представники Комісії будуть вибирати скитальців і робити тимчасові рішення про те, чи підходять вони під новий закон про Ді Пі.

2. **Дослідження аплікантів.** Комісія буде переводити докладне дослідження про характер, життя та відповідальність вибраних осіб. Ці дослідження будуть переводитися за допомогою військового департаменту. Там, де військові чинники не встані помогти, комісія може звернутися до департаменту державних справ.

3. **Доклад про аплікантів.** На основі зібраних інформацій, Комісія має зробити писемний доклад відносно кождого вибраного апліканта. Якщо доклад є прихильний, комісія надішле копії його до відповідного американського консуляту, а також повідомить апліканта — Ді Пі — про те, що він може виповнити в консуляті аплікацію про іміграційну візу.

4. **Видання іміграційної візи.** Наколи консул, до якого подано аплікацію про іміграційну візу, вирішить, що та особа може бути допущена, на основі іміграційних законів Злучених Держав, до цеї країни, він видасть іміграційну візу.

5. **Транспортація.** Коли вже видано візу імігрантові, представник Переселенчої Комісії повідомляє Інтернаціональну Організацію опіки над втікачами („ІРО") при Обєднаних Націях, аби вона приняла відповідні кроки для транспортації дотичної особи. Зацікавлені особи, чи організації в Злучених Державах будуть своєчасно повідомлені про сподіваний день прибуття імігранта, аби вони були готові його зустріти та занятися його переїздом з порту до місця його перебування в цій країні.

6. **Іміграційна інспекція закордоном.** Після видання візи, імігрант має ще перейти через інспекцію, яку робить по тім боці іміграційний інспектор. Наколи він визнає апліканта невідповідним для допущення в Злучені Держави, ця справа передається до спеціяльної дослідчої комісії. Якщо ця комісія визнає, що аплікант таки надається до приїзду до Злучених Держав, про це повідомляється урядників іміграційного і натуралізаційного бюра в тому порті, куди він прибуде.

7. **Доклад Федерального Дослідчого Бюра („Еф Бі Ай").** Відповідно до розпорядження президента з дня 4 жовтня цього року, імя кожної особи, вибраної згідно з законом про Ді Пі, треба подавати до Федерального бюра дослідження ще „перед допущенням до Злучених Держав". Треба пригадати, що це розпорядження не конче мусить стримувати приїзд Ді Пі, бо в розпорядженні президента не сказано, що треба затримати таку особу, доки не прийде прихильний доклад від дослідчого бюра.

8. **Перевірка по приїзді.** По приїзді до Злучених Держав, кождий імігрант має перейти медичний огляд. Це робиться для того, або перевірити, чи не зайшли які зміни в стані його здоровя з часу медичного огляду в консуляті. Іміграційний інспектор перевірить документи імігранта — чи не скінчився термін візи та паспорту та чи документи належать дійсно тій особі.

Наколи імігрант перейде ті обидві перевірки, його впустять до Злучених Держав. Якщо іміграційний інспектор затримає імігранта, його справа буде передана на розгляд спеціяльної комісії.

Доклади про відмовлення аплікантам. Якщо представник Переселенчої Комісії визнає апліканта невідповідним до іміграції як Ді Пі, цей представник має подати писемний доклад про цю справу, вказавши на причини відмовлення. У випадку, як консул відмовить візу аплікантові, або іміграційні урядовці відмовляться пропустити його, про це також мають бути подані причини на письмі до Переселенчої Комісії.

Територіяльні обмеження. Треба пригадати, що закон ставить вимогу, згідно з якою з того закону можуть скористати ті скитальці, які жили 1 січня 1948 року в Італії, або в американській, чи британській, чи французькій зоні Німеччини й Австрії. 3,000 сиріт, які згідно з законом можуть приїхати до Злучених Держав, мали жити в згаданих територіях в день, коли увійшов в життя новий закон — 25 червня 1948. На основі виданих правил, не може скористати з закону 25 червня 1948 року той скиталець, який залишив згадані території „з метою сталого поселення". З того можна робити висновок, що скиталець який залишив ці території з метою шукання праці — наприклад в Бельгії — але вернувся назад до тих територій, підпадає під закон про Ді Пі, наколи задоволиме інші вимоги закону.

Переселенча Комісія покищо виробила правила процедури допущення скитальців тільки з Італії, Німеччини та Австрії.

Загальна Рада.

В кожній українській хаті повинен знаходитися часопис „Свобода".

Торги за основні права людини

(Докінчення зі стор. 2-гої).

Міжнародний статут про охорону рас, народів та релігій та осуд народовбивства (дженосайд), можуть бути приняті в цілості як моральний закон або відкинені. На компроміси тут місця немає. На ділі вже виготовлений проект того закону Совети своїми внесеннями, не все невдатними, так розводнили, що зі самої ідеї охорони рас, народів та релігій майже нічого не лишилося.

Поперше начерк того закону різними советськими маневрами обмежили, тільки до винищування рас. Закон уже не мав би охороняти національних, а навіть релігій. На цім новім проекті виразно вибите пятно атеістичної Росії, яка всі релігії винищує а теж і цілі народи як національні збірноти, старається винищити їх або бодай розпорошити по цілому советському Союзі.

Дивне, що таке внесення перейшло більшістю при допомозі християнських народів при одинокім рішучім протесті магометанської Індії, представника так званого Пакистану. Оцей визнавець релігії Магомета звернув членам комісії увагу, що для деяких народів винищування релігій та національностей є більшим насильям над основним правом людини ніж його фізичне умертвлення. Нераз люди ідуть на смерть за свою віру та свій нарід; то ж видно, що це для них більша вартість, ніж само фізичне життя.

Ще інша постанова робить сам закон безвартісним навіть щодо винищування рас. Такою є постанова, хто управнений судити такі злочини проти збірнот, расових, національних та релігійних. Чесне ставлення справи вимагало, щоб такі злочини судив окремо для тих справ встановлений міжнародний трибунал. Дехто склонювався, щоб вже існуючий Міжнародний Суд в Газі судив такі справи. В цій справі „компромісова розвязка" для вдоволення Советів віддала судження тих справ краєвим судам, а тільки оречення, чи в данім випадку іде про масове винищування рас, має дати Міжнародний Трибунал в Газі.

Річ ясна, що віддати суд над провинниками проти винищування раси в руки влади даного краю є звичайними кпинами зі справедливости. Відомо ж, що раси чи релігії не винищують одиниці, ні навіть суспільні групи, а тільки виключно державні влади. Дотого влада советської Росії та її сателітів могла би бути вже за свої дотеперішні злочини проти підбитих народів, як і за винищування релігій, десятикратно поставлені перед суд. Та щоби нині такого міжнародного хижака зловити та унешкідливити, потреба війни, міжнародного присуду та сили присуд виконати.

Большевики це добре знають, тому безкарно ломлять постанови міжнародного права тепер існуючого. Не інакше було б і в майбутньому.

Проте присуд, виданий на Совети Міжнародним Трибуналом в Газі мав би великанське моральне значення. Щоб до цього не допустити Совети подбали, щоб виконання якої-небудь постанови про народовбивство було на ділі невикональне.

Большевики добре розуміють, що винищення цілих національних груп як татар, надволжанських німців та других народів, чи насильне винищення українсько - католицької церкви в Галичині, на Карпатській Україні, а вкінці повільне винищування цілого українського народу під Советами, це типові приклади винищування рас, народів та релігій, за які Совети повинні би перші станути перед Міжнародним Трибуналом на рівні з нацистичними злочинцями.

Коли так є з подрібними торгами за самі букви чартеру про право людини, то що то буде, як треба би реалізувати той чартер на території за залізною куртиною, зокрема в Советській Росії. Як остаточно буде оформлений міжнародний закон про винищування рас, національностей та релігій вирішить щойно Асамблея Обєднаних Держав. Треба вірити, що вона надасть тому міжнародному законови якусь силу, бодай моральну.

Для советської дійсности це не матиме ніякого значення, бо виданого міжнародного закону й так в Советах ніхто не буде виконувати, а немає міжнародної сили, щоб їх змусити до виконання. Тому участь комуністичних держав в тих працях Обєднаних Держав є нічим іншим, а тільки облудною грою, куди більше цинічною, як це було перед війною з такими справами на терені померлої Ліги Націй. Від постави Обєднаних Держав до цеї справи залежить моральний престіж або упадок цеї міжнародної установи.

Еспанський фактор в міжнародній політиці

(Докінчення зі стор. 2-гої).

будьяким іншим взірцем. Еспанець буде бунтуватися проти кожного, бо він збунтований проти себе самого. Але цей „бунт" є теж своєрідний, еспанський і було б великою помилкою робити з нього будькі так звані далекойдучі висновки. Крім того, еспанець жмінний, як жінка, і ніхто не збагне в одній хвилині, що йому „стрілить до голови" робити в наступній. Він потрапить вилаяти Франка останніми словами, але це цілком не перешкодить йому в наступній хвилині бігти перед кінним відділом мароканців, або за автомашиною Франка і як навіженому кричати „Франко, Франко, Франко". Для нормальної людини зі зовні в Еспанії все видається якесь дивне, не таке, все якось „навідворот". Але хто пізнає цей гордий нарід, той рішучо набере до нього респекту і симпатій. Сьогодні можна еспанцям справді співчувати. Нужда в тій країні майже така сама велика, як різноманітні роди поліції, але еспанця, не зважаючи на його „гарячу кров", все ж таки характеризує „пасіенсія" — терпіння. Він ніколи не спішиться і його час визначується повторянням „маняна" — завтра, що тягнеться в безконечність. Він теж не тратить надії, що „маняна" може лихо взяти Франка і він твердо переконаний, що одного „маняна пор ля маняна" — завтра рано — він зловить долю за хвіст.

Як йдеться про значення еспанського фактора в міжнародній політиці, він без сумніву поважний, як з огляду на стратегічне положення Еспанії, так і на потенційні можливості еспанського народу і еспанського господарства. Сьогодні Еспанія під цим оглядом не багато варта. Бо хай вона має й мільйон вояків, то цей вояк, не зважаючи на всі його „чисто вояцькі" чесноти, все таки голоден, обдертий і має кілька старих, переважно німецьких гармат, що вже давно повинні бути в музею. Проте, цьому воякові „фантазії" не бракує. Еспанська індустрія, якщо про неї взагалі можна говорити, ще в більш оплакуному стані. У військовому розумінні вона не рахується, хоча десь колись якийсь советський варіят мав твердити, що в Еспанії продукують атомову бомбу. Так само не багато варта еспанський транспорт. Але все це, від народу починаючи а на примітивному еспанському господарстві кінчаючи, могло б мати велику, а в европейському випадку одну з рішальних вартостей, якщоб Еспанію включено в загальні оборонні плянування та якщоб за оборонну підготовку в тій країні взялася, наприклад, Америка, про яку еспанець інакше не думає, як тільки з подивом, що звичайно виявляється словом „карамба".

Як йдеться конкретно про теперішню стадію західних міркувань, то з пресових повідомлень та доривочних заяв можна зробити приблизно такий висновок: для західних союзників Еспанія входить в рахубу тільки, або переважно як територіяльно - стратегічна база, отже предмет, а не підметний фактор. Західні союзники здають собі теж справу, що Еспанія є без сумніву протикомуністична і вона в потребі завжди і, без вагань опинилася б в загальному протикомуністичному фронті. Власне ця предметність перерішує справу. Західні союзники можуть спокійно ждати, вважаючи Еспанію за „свою". А за той час еспанці мають можність здоганяти своє „маняна", що все рівно, з Франком чи без нього, з Хуаном чи яким іншим „кабаллером", ніколи не буде основно різнитися від теперішнього. Воно завжди залишиться своєрідним, еспанським.

Чого хоче читач від „Свободи"?

З нагоди пресової кампанії за додаткову передплату, Редакція хоче довідатися, що думає читацька громада про „Свободу"?

Якщо читач виявить свої спостереження чи взавваги, буде доказом, що цікавиться та бажає кращого розвитку української преси.

I. Хто є читачем „Свободи"?

Давна, замериканізована іміграція, читає щоденники в англійській а також і українській мовах.

Маю на думці дідусів та батьків.

Молодь в більшості вдовляється понеділковим виданням в англійській мові.

II. Нова іміграція.

Мрійник-ідеаліст, розполітикований теоретик та їм подібні, потонули в атлантійському океані. До порту прибув викуканий з ілюзій реаліст. Без огляду на давну професію, нині він є робітником, готовим до кожної фізичної праці. Якщо вже знає англійську мову, може таємно плекати вищі аспірації та це тільки асекурація перед душевною депресією.

Сірий чоловік — він не політикує, не бачить телевізії, не слухає радія, все це вимагає вільного часу. Якщо пощасвило і найшов працю, він вкладає більше енергії на це, щоби він, початкуючий, міг дорівнати професійникам. Вернувши до хати, газета манить його більше чим смачна вечера.

Політичні новини та довгі статті, вісти з утраченого, рідного краю, про все хотів би на скоро довідатися. Може знайоме прізвище, може по світі розгублена родина кличе його?

Жаль, що на чотирьох сторінках „Свободи" віддається багато місця маловажним подіям локального характеру, коштом більше вартісного матеріялу. У відповідях Редакції до дописувачів часто читається що стаття задля браку місця, поки-що не видрукувана.

Сірий чоловік хоче, щоби читаючи газету в короткому часі міг довідатись про новини дня, політичне положення, життя організаційне нашої громади, вісти з краю і ін.

Коротко, а річево писані політичні статті. Нові здобутки науки, техніки, мистецтва, спорту і т. п., вясувати малощо не телеграфічним стилем, призначеним для людини праці; ширші та вичерпуючі огляди відложити для літературного додатку. Фейлетони та повісти забирають львину часть щоденника.

Безперечно, літературна часть для газети конечна; тут треба подумати і найти розвязку.

Якщо теперішня пресова кампанія поведеться — чи було би можливе збільшити видання з суботи на дві сторінки більше?

Був би це літературний додаток, призначений для вартісних творів рідної та чужої літератури, та для гумору приділити малий кутик.

Плекати рідну мову, вириваючи з неї буряни польонізмів та москалізмів.

Є це бажання одиниці. Якщо більше читачів забере слово у цій справі — „Свобода" вдоволить всіх.

Ф. Бородієвичева.

КИТАЙСЬКІ НАЦІОНАЛІСТИ ЕВАКУЮТЬ СУЧОВ.

Нанкінг, 30 листопада. — Китайські націоналістичні війська почали евакуацію важливого центру Сучов, за який вже від деякого часу ведуться запеклі бої. Виконуючи наказ уряду, ці війська зі стратегічних мотивів занімають нові позиції на південь від міста.

КИТАЙСЬКИЙ УРЯД ПРИГОТОВЛЯЄТЬСЯ ДО ОБОРОНИ СТОЛИЦІ.

Нанкінг, 1 грудня. — Урядові китайські війська залишили територію Сучова і тепер концентруються для оборони столиці Нанкінгу. Комуністи продовжують наступати. З поінформованих джерел заявляють, що китайський уряд обдумує проблему евакуації столиці. Генераліссімус Чіян Кай-шек мав би особисто перебрати командування для оборони Нанкінгу.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ШІКАГО, ІЛЛ.

Українська Різдвяна Програма в Музею.

Помагати українському народові в його бортьбі за самостійність можна різними способами. Обзнайомлювання американців з українською культурою при виступах з іншими національностями, це один з таких добрих способів.

В Шікаго є найбільший музей, який називається „Мюзеюм Оф Сайенс Енд Індустрі", який уряджує вже сьомий рік різдвяну програму. В цій програмі виступають різні етнічні групи, представляючи культуру народу, з якого походять. Така програма називається „Крисмас Еравнд Ди Ворлд". Вона має великий розголос по радіо, у часописах, школах та різних інституціях. Летючки можна подибати навіть по ресторанах. Програма триває два тижні. Кожна національність має призначений свій день на програму. В ресторанах Музею варять страви даної національности, а в вестібулю (входовім притворі) кожна національність має Різдвяне Деревце (висоти до 20 футів), яке сама прибирає після старокраєвого звичаю. Програму відвідують сотки тисяч різного народу, не тільки з міста Шікаго й околиці, але з інших частин Америки. Буває і велике число чужинців. Ці пояснення вказують, скільки цінного можна зробити для України та українського народу в часі такої програми.

Минулого року православні парохії Св. Володимира з Шікаго й Св. Михаїла з Гемонд перший раз виступали на цій програмі з великим успіхом, бо мусіли на спеціяльне бажання заряду музею іще раз повторити для 500 прибувших людей.

Цього року 4-го грудня (субота) знову обидві громади виступлять з тою самою програмою два рази: в годині 7-мій й 9-тій вечером. Також на запрошення заряду музею відбудеться програма Українських Дітей полудні, в годині 3-тій. В програму дітей будуть входити: представлення по англійськи, переложене мною і панею Марією Фуркевич під наголовком „Материна Сльозинка", танці, коляди та Святий Миколай з ангелами та дарунками по нашому українському звичаю. В програму вечером буде входити представлення в трьох діях під наголовком „Різдво на Україні", яке я написав та яке також переложили ми на англійське з панею Марією Фуркевич, а теж співи хорів і національні танці й т. п.

Просимо громадянство міста Шікаго прийти 4-го грудня як пополудні, так і вечером, бо це день для українців, в якім можемо не тільки зі сцени, але також і на галі давати багато пояснень про Україну та її боротьбу з комуністичною Росією.

о. Омелян Мицик.

ДІТРОЙТ, МИШ.

Міжнародній Ярмарок.

Вже від довшого часу українська громада в Дітройті, репрезентована жіночими організаціями, бере активну участь в старокраєвому ярмаркові, що його щорічно зорганізовує Інтернаціональний Інститут. Улаштовуючи виставки українського народного мистецтва, репрезентуємо багатство народньої культури, нашу душу та наше замилування до краси. Такі виставки завсіди знаходили великий розголос серед американського суспільства.

Ці виставки мають на меті доказати, що український нарід, хоч поневолений брутальною силою на рідних землях, заховує свої національні й культурні надбання там, де живе на волі. Теперішня участь української громади в цьому ярмаркові має ще другу мету: поміч в роздобуттю фондів на будову нового просторого дому Інтернаціонального Інституту, де українська культура знайде постійне місце.

Цього року в днях від 2—5 грудня, цебто в днях цього ярмарку, наша активність прибирає найбільшого розголосу. Майже всі жіночі товариства разом (перший раз) з Організацією Українських Абсольвентів Університету приготовляють плян виставки.

Для зорієнтовання в який спосіб відбувається такий ярмарок, подамо короткий перебіг з минулого. В такій виставці бере участь кожна етнічна група на терені Дітройту, представляючи народне мистецтво цього народу, з якого походить. Кожна національна група має свій власний куток на виставку, де можна різні речі не тільки подивляти, але також на спогад купувати. Водночас кожного дня приготовляються різні страви. Тут можна запізнатися з мистецтвом українського куховарення а теж засмакувати питомих українських страв.

Успіх української вистави залежатиме головно від нас самих. Прийшов час, коли ми всі мусимо брати активну участь на міжнародньому форумі, репрезентуючи культурні надбання українського народу, чи видвигаючи його політичні домагання. Кожне найменше діло, що спричиняється до більшого зазнайомлення світу нашими справами, повинно знайти в нас загальну підтримку. Жіночий комітет, що очолює майже всі жіночі організації, а цим самим цілу нашу громаду, вірить в повний успіх, якщо українське громадянство солідарно і активно візьме участь в цім ярмарку.

Комітет.

ВИРОК СМЕРТИ НА ВОЯКІВ УПА.

(Докінчення зі стор. 1-шої).

комуністичної ідеї, бо їх усіх українці ненавидять. Підсудні призналися до вбивства надстражмайстра Штепіти і тим самим до злочину замаху проти республіки. На тій підставі прокуратор Фаєш зажадав для всіх підсудних найвищої міри покарання — кари смерти. Після прокуратора говорили ще призначені з уряду „оборонці".

Іван Кліщ і всі три інші його друзі на лаві підсудних заявили в останньому слові, що вони не почуваються до вини та домагаються їхньої передачі під опіку Міжнародного Червоного Хреста.

Суд, після короткої наради та у виповненій вщерть бувшими червоними „партизанами", міськими шумовинням і комуністичним молохом залі проголосив в годині 3:45 після полудня вирок, засуджуючи всіх підсудних на кару смерти через повішення. Усі чотири підсудні скористали з права нового закону та подали до Верховного Суду в Празі відклик від вироку.

Чеська большевицька влада тимчасом приготовляє нові процеси проти полонених вояків УПА. У міжчасі всі засоби пропаганди, головно преса і радіо цілою парою почали кампанію проти греко-католицького духовенства на Словаччині.

ПРЕЗИДЕНТ ВЕНЕСУЕЛІ НА ЗАСЛАННІ.

Каракас, столиця Венесуелі. — Недавній президент республіки, Ромульо Галегос, опинився на засланні у військовій школі в гірській місцевості Ля Плянікле після того, як військова революція виявилася успішною в столиці. Разом з ним вивезли теж його секретар Гонзальо Баріос, а його міністри опинилися в тюрмі на передмістю Каракасу. На чолі уряду стоїть тепер полковник Карльос Дель адо Чальбауд, а з ним є кілька визначних урядовців з перед 1945 р., коли то вибрано вперше президента Венесуелі на підставі загального голосування.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Д. В., Бебилон, Н. Й.— Сумніваємось, чи Ви добре прочитали згадані статті, бо, як тут роджений і вихований, були б по американському звичаю подали факти, в чому саме не годитесь з автором і по якій причині. Те, що Ви, називаєте автора „фанатиком", „брехуном" і „гіпокритом", що „перекручує", не переконує, бо бракує аргументів. Ми вже нераз пояснили, що до того роду статтей відносимось ліберально. Даємо авторам свободу слова, хоч нераз не годимось з їхньою аргументацією, чи з їхніми заключеннями. Ви — мабуть під впливом старших-вважаєте згадані статті „напастю", виступом одної релігії проти другої й т.п. Але воно так не є. Бувають події, щодо оцінки, яких немає як між самими католиками, так і між самими православними ясного й одного погляду. Коли ж іде про цю статтю, яку Ви так гостро критикуєте, то п-ні А.Б. з Дітройту вихвалює під небеса. Її письмо прийшло в той самий день, що й Ваше. Вона не глядить на цю особу ні з католицького, ні з православного боку, а тільки з українсько патріотичного. Будьте певні, що якби ми завважили в когось з авторів злобу у відношенні до цеї чи другої релігії, ми такої статті не помістили б.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 13. листопада 1948 року помер у 75. році життя

ІЛЬКО ГЛИВА,

член Тов. ім. А. Бончевського, від. 10 У. Н. Союзу в Ансонії, Конн.

Покійний вступив до У. Н. Союзу 1899 року. Був добрим членом і старався про добро Союзу. Походив з села Панкна, пов. Горлиці, Галичина. Полишив у смутку дружину Теклю, 5 дочок, 3 синів, 3 невістки, 9 внуків, 2 братів і 2 сестри.

Похорон відбувся 16. листопада з дому жалоби при участи родини, членів і знайомих до укр. гр.-катол. церкви св. Петра й Павла, а відтак на цвинтар св. Петра й Павло в Дербі, Конн. — В. Й. П.!

В. Глива, секр.

Дня 14. листопада 1948 року помер у 53. році життя

ВАСИЛЬ БЛАЖЕЙОВСЬКИ,

член Бр. св. Ів. Хрестителя, від. 138 У. Н. Союзу в Ґлестонбури, Конн.

Покійний походив з села Княжичі, пов. Перемишль, Західна Україна. Вступив до Братства і У. Н. Союзу в 1917 році. Полишив у смутку жену Марію і семеро дітей, з котрих 3 належить до У. Н. Союзу. У похороні численну участь взяли члени, кревні і знайомі відпроваджуючи тіло на український цвинтар. — В. Й. П.!

С. Кунікевич, секр.

Дня 20. листопада 1948 р. помер

ВІЦЕНТИ БОХАН,

член Тов. ім. Івана Франка, від. 93 У. Н. Союзу в Централ Фолс, Р. Ай.

Покійний походив з Вілинської губерні з Білорусі. Полишив у смутку жену Ірину.

Похорон відбувся 22. листопада з похоронного заведення до церкви у Вунсакет і на парафіяльний цвинтар в Блекстон, Масс. — В. Й. П.!

П. Бенковський, секр.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Тов. Запорозька Січ, від. 117, повідомляє всіх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 4. грудня, в церковній салі, 28 Іст 7. вул. в год. 7:30 ввечір. Просимо всіх прийти, бо є важні справи до полагодження. Пригадуємо довгуючим членам вирівнати свої залеглости до кінця року, бо інакше будуть суспедовані. — Уряд.

ПАТЕРСОН, Н. Дж. — Місячні збори Тов. Т. Шевченка, від. 64, відбудуться в суботу, 4 грудня, в год. 7:30 ввечір, на салі 345 Main St., St. Boniface Hall, Paterson, N. J. Просимо всіх на збори. Також просимо вирівнати свої вкладки. — І. Бурний, секр.

ТАРЗАН, ч. 1982. Тантор відчув небезпеку.

Джена закричала з страху й кинулася бігти берегом моря...

...а голодний звір гнав за нею довгими скоками.

Недалеко в нетрах ждав на Тарзана його старий приятель Тантор. Він почув крик Джени...

...і собі кинувся бігти на побережжя.